

ניצחון של אור

עלון השבת

ישיבת
ירושלים
לצעדי

כיתה קטנה אבל גדולה מחזור מיט

בס"ד ♦ שבת קודש פרשת כי תצא ♦ י"ד אלול תשע"ג ♦ עלון מספר 2

זמני השבת – שעון קיץ

מוצ"ש	הד"נ	ירושלים
19:39	18:28	תל אביב
19:41	18:44	באר שבע

הפטרה: - ישעיה פרק נ"ד - רני עקרה

"לקח טוב נתתי לכם" - הרב דוד שמחון מנהל התיכון

התא המשפחתי ובן סורר מורה

פרשת "כי תצא" מיוחדת בתורה, בריבוי מצוותיה. כלולות בה 27 מצוות עשה ו47 מצוות לא תעשה. סה"כ: שבעים וארבע מצוות, שהם למעלה משמינית, מתר"ג מצוות.

לעומת פרשת קדושים, שעליה נאמר שאפילו רוב גופי תורה תלויים בה- ניתן לומר על פרשתינו שהרבה פרטים נאמרים בה ואולם, הפרטים נראים רחוקים זה מזה, והמצוות שונות ובתחומים שונים. מן הראוי, שנבקש קו מנחה שיוליכנו אל תכלית משותפת המחברת את המצוות הסמוכות זו לזו. הנושא הקרוב ביותר, שדרכו ניתן לחבר את הפרטים הוא הבית והמשפחה. תא היסוד בעולם היהודי החשוב והמהותי, הקדוש והטהור בהליכותיו, יסוד לבניין העם. שלוש המצוות הראשונות בפרשה, מזהירות אותנו מהתפתחות שלילית ביסוד המשפחתי: "כי תצא למלחמה", שנו רבותינו "מצווה גוררת מצווה, עברה גוררת עברה". "וראית בשביה" ולאחריו "כי יהיה לאיש בן סורר ומורה". המדרש דורש את סמיכות הפרשיות לכך, שיש להעביר כל אחד משלושת הקווים השלילים מעניינם המיוחד, המתואר בפרשתינו אל המציאות בכללה, כהשתלשלות של מאורעות העלול ליפול בחלקו של כל אדם: משפחה שנוסדה בשל התגברות היצר הבהמי מפתחת בדרך כלל שנאה בין בני זוג ושלטון הורים מניב את פרו, בן סורר ומורה.

יוזמה התקפית - "כי תצא למלחמה על אויבך" (כ"א, י) לא בכדי נכתב "כי תצא למלחמה על אויבך", מפרש רבי מנחם מנדל מקוצ'ק.

ההצלחה במלחמה תלויה ביוזמה שתגלה בה וביכולתך לצאת אל האויב ולהכותו על אדמתו שלו. ככל שתנקוט יותר יוזמות, ולא תשב בחיבוק ידיים ממתין לאויב כי יבוא, כך גוברים הסיכויים שיקוים בך "ונתנם ה' אלוקיך בידך". כך במלחמה מול אויב חיצוני, כך, מוסיף רבי מנחם מנדל מקוצ'ק, גם במלחמה הפנימית, במלחמת היצר, שאדם מנהל מידי יום.

כל עוד לא נתת ליצר הרע לחדור בגבולך טובים סיכוייך לנצחו. אך ברגע שאפשרת לו להתיישב אצלך קשה מאוד יהיה לך לגרשו מאיתך.

"שמע בני מוסר אביך"

"כי תצא למלחמה על אויבך ונתנו ה' אלהיך בידך ושבית שבי" (כ"א, י). כבר לימדונו חכמי המוסר כי מדובר במאבק תמידי הנטוש בין האדם ובין אויבו הנצחי – היצר הרע. הגמרא במסכת קידושין (דף ז) אומרת: יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום ... ואלמלא הקב"ה עוזרו אין יכול ל". כל חיינו הם נסיונות, ואין הקב"ה מעמיד את האדם בנסיון אלא אם כן יכול לעמוד בו, "הקב"ה עוזר". לימדונו חכמי המוסר כי אם האדם יוצא למלחמה על היצר הרע, יכול אתה להיות סמוך ובטוח כי "נתנו ה' אלהיך בידך", מן השמיים יסייעוך לנצח. שכן הבא לטהר מסייעין אותו.

בנים יקרים! אנו מאמינים בכם, והקב"ה מאמין בכם, העבודה שלנו היא שנאמין בה' "שהקב"ה עוזר". ימים אלה מסוגלים להתקרבות לבורא עולם "אני לדודו... ימים של סייעתא דשמיא מלמעלה, שנזכה להתקרבות לבורא העולם, להתקרב לעשות רצונו בלבב שלם.

שבת שלום אליהו גיל קרוב אבא של בנימין.

מאורות הפרשה

כי תצא למלחמה על אויבך ונתנו ה' אלוקיך בידך (כא, י). הנה יש האומרים שהעיקר היא המחשבה ולא המצוות המעשיות אבל האמת אינו כן כידוע.

וזה שמרמז הכתוב "כי תצא למלחמה" - אם תרצה להלחם עם איבך - עם היצה"ר, "ונתנו ה' א"א בידך" רק ע"י "ידיך" היינו המעשים הטובים, על ידי זה יתנו ה' א"א בידך. וזה הקשר של סיום הפרשה "מחיית עמלק" (כה, יט) לתחילתה.

וזה היה מעשהו של עמלק "אשר קרך" (כה, יח) שגרם קרירות, שמתגלה בעיקר בחסרון מעשים, "וברפידים" (שמות יז, ח) - שרפו ידיהם מן התורה (מכילתא שם), שרפו הידים שהם כלי המעשה אז "ויבא עמלק" (שמות שם), לכן העצה היעוצה היא שלא להתרפות ממעשים, ורק באופן זה אפשר לנצח את היצה"ר.

"ואל תטוש תורת אמר"

"כי תצא מחנה על איבך" - כאשר בחודש אלול יוצאים למלחמה כנגד יצה"ר - "ונשמרת מכל דבר רע". ובמיוחד צריך להקפיד ש"והיה מחניך קדוש", ואז לא ירא לבי אם מחנה יצה"ר יחנה עלי. "והיה מחניך קדוש" כאשר הקב"ה "לא יראה ערות דבר", ודרשו חז"ל - ערוות דיבור. ובשביל זה צריך ש"יתד תהיה לך על אזנך", ודרשו חז"ל - אל תקרי אזנך אלא אוזנך, שאם ישמע אדם דבר שאינו הגון יניח אצבעו באוזניו. אם בחודש אלול (שבו נפטר הח"ח) נטהר את פינו (ואוזנינו) מלשון-הרע, נוכל להשתמש בו לתקוע בשופרות המלחמה בר"ה, לבער את הרע ולנצח במלחמה.

שבת שלום

איילת זומר

חידות בהלכות שבת עפ"י הספר "פניני הלכה"

1. איזה אדם לא ירגיש במנוחה גם אם ישבות מכל מלאכה? (סעיף א)
2. מי הם האנשים שיכולים לקלוט שיש ערך פנימי למלאכה ולבריאה? (סעיף א)
3. מי יכולים לקלוט את הערך הפנימי של המלאכה והבריאה באופן שלם? (סעיף א)
4. האם עם ישראל יכול למצוא את מנוחתו בערכים אנושיים? (סעיף א)
5. בנמשל הראשון: מיהו המלך? מי היא הכלה? ומהו הארמון/חופה? (סעיף א)

"שמירת הלשון"

הלכות לשון הרע, כלל א, סעיף ג'
המספר לשון הרע עובר ב"לא תלך רכיל בעמך", אם במקרה סיפור בגנות חברו. אבל אם חס ושלום הורגל לעבור על עוון זה בקביעות, כמו אלו שרגילים לשבת ולספר דברי גנאי על אנשים, אנשים כאלה נקראים בפי חז"ל בעלי לשון הרע. ועונשן גדול בהרבה, כיון שהם עוברים על תורת ה' מתוך זלזול, ונעשה אצלם כהפקר. ועליהם נאמר בתהילים (י"ב ד) "יכרת ה' כל שפתי חלקות לשון מדברת גדולות".

העלון יוצא לעילוי נשמת בחורי הישיבה שנרצחו ערב ר"ח אדר ב' תשס"ח הי"ד

י"ל ע"י כיתה ט/3 ישיבת ירושלים לצעירים מחזור מ"ט תשל"ג כל הזכויות שמורות

הסיפור לשבת

בימים שהחלה נהירת יהודי מרוקו לארצנו הקדושה רצו העולים להעלות ארצה גם את עצמותיהם של כמה מהצדיקים הקבורים על אדמת מרוקו. כמו כן השלטונות היו הורסים לפעמים בתי קברות כדי לבנות במקומם בניינים חדשים, והיהודים ניסו כמובן ככל יכולתם להציל את קבריהם של קרוביהם ובעיקר של גדולי ישראל. הבעיה היתה שהמוסלמים ידעו את קדושתם של הקברים, ואילו ידעו על הכוונה להעביר את הקברים, היו פוגעים קשות ביהודים, ואולי גם מחללים קברים אחרים. כדי לא לגרום לתוצאות הרוות אסון נקטו אפוא היהודים אמצעי חשאיות קפדניים. את העצמות היו מוציאים בחשכת הליל, מחביאים אותן באריזות משונות, ומבריחים אותן בדרך לא דרך לארץ ישראל. כך מצא את עצמו הבחור הצעיר, ר' חיים פינטו, כשהוא נושא עמו מזוודה שחורה וכבדה, והוא מיטלטל באוניה לכיוון צרפת, ומשם ברכות עד לתחנת מעבר אחרת, שממנה יוכל להגיע לארץ ישראל בלי בדיקות קפדניות. נסע ר' חיים ברכות וראה שהשבת מתקרבת. הרכבת עצרה בתחנה בעיירה צרפתית קטנה, בזמן שהבין שלא יוכל להגיע לתחנה הבאה לפני שבת. מה יעשה? היכן ישבות? לא נשאר הרבה זמן להתלבט, ירד ר' חיים מן הרכבת כשאינו יודע להיכן ילך. התחנה נעלת בחצות. הוא לא הכיר אף אחד בעיר זו, וכששאל עוברי אורח לא ידעו לכוון אותו אל קהילה יהודית כלשהי. בליט ברירה ובלב חרד הפקיד את המזוודה במחסן לשמירת חפצים אישיים שהיה מצוי בתחנה, ובעצמו יצא מהתחנה והתפלל את תפילת השבת על ספסל סמוך, כשאינו יודע אנה ילך ואנה יבוא. "חיים?" שמע לפתע קול בחשיכה שמאחוריו. הוא הסתובב מופתע. שניות ארוכות עברו עד שזיהה את האשה. היתה זו רוזה. רוזה גרה לפני שנים בעירו שבמרוקו. היא היתה בחורה צעירה שהתאהבה בבחור נוכרי והתחתנה איתו. משפחתה והקהילה החרימה אותה, והיא עזבה עם בעלה הגוי את העיר, ומאז נעלמו עקבותיה. בשיחה קצרה הבינה רוזה את מצבו, והזמינה אותו לבוא להתארח בביתה במשך השבת. הבית די קרוב אמרה, אולי חצי שעה נסיעה בחשמלית העירונית. הוא סירב בנימוס, אך רוזה ויתרה על המצוה שנקרתה לידה. היא הפצירה בו, וכשהבינה שבשל קדושת השבת הוא מסרב, הציעה שהיא תלווה אותו וילכו ברגל לביתה. כך יצאו לצעידה רגלית עד לביתה של רוזה. בעלה, שהיה לידה, החמיץ פנים, אך לא אמר מילה. כל השבת הנעימה רוזה את זמנו של האורח. היא זכרה משהו מימי ילדותה והגישה לו מאכלי פירות וירקות בלבד, ושוחחה איתו על עניינים שונים. בעלה, לעומת זאת, כמעט והתעלם ממנו. עם צאת השבת נפרד מהמשפחה בתודה, המשיך בדרך, והגיע בשלום עם המטען היקר לארץ ישראל. עברו שנים רבות. הרב חיים פינטו כבר היה רב גדול ומפורסם, ורבים היו באים לפתחו לקבל עצה וברכה. יום אחד מופיעה בפתח אשה זרה, הנראית כאשה דתית, לבושה בצניעות, וחוט של חסד משוך על פניה. "הלא תכירני? כבוד הרב" שאלה "אני היא רוזה. גלגולים רבים עברתי בחיי, אך נקודת המפנה היתה אותה שבת שבה התארחת בביתי. לאחר שיצאת החל בעלי הגוי לשפוך את זעמו עלי. 'מה פתאום את מביאה לפה אורחים יהודים מזהמים?' צעק 'עוד לא עזבת את דת אבותייך המטופשת?'. ניסיתי להתגונן ולהסביר שבסך הכול עזרתי לאדם שנקלע לצרה. אולם בעלי מיאן לשמוע. סוף דבר היה, שאותו אירוע הוביל לפרידתנו ולחזרתי ליהדות מלאה. כיום אני נשואה ליהודי כשר ושומר מצוות, ועתה החלטנו לעלות ארצה ולקבוע פה את חיינו...". זכות הצדיקים עמדה לה לאותה אשה, הדליקה את הניצוץ שבליבה, ועזרה לה לחזור בתשובה שלימה.

(סופר על ידי הרב חיים פינטו שליט"א)

דבריהם הם זכרונם – הרב מרדכי אליהו זצ"ל

שאלה: אני מעוניינת ללמוד אומנות מתקופת הרנסנס, וזאת להשכלתי האישית, מתוך עניין שאינו קשור לדת כלל. לצורך זה עלי לעיין בטקסטים מתוך 'הברית החדשה', ובתמונות המבוססות על סצנות מתוך ספר זה. אין לי עניין באספקט הדתי של הטקסטים, ואין לי ספק שלא אגיע מתוך טקסטים אלו לכפירה. האם מותר לי לעיין בתמונות ובטקסטים אלו?

תשובה: הגמרא אומרת במסכת שבת (קמט): "תנו רבנן, כתב המהלך תחת הצורה ותחת הדיוקנאות אסור לקרות בשבת, ודיוקנא עצמה אף בחול אסור להסתכל בה, משום שנאמר: 'אל תפנו אל האילים'. מאי תלמודא? אמר רבי תנין אל תפנו א-ל מדעתכם". ועיין בביאור הלכה שבת, שז"ה 'זעובר משום'. לפיכך אסור לעיין בתמונות המבוססות על המסופר בברית החדשה, כי הוא נקרא ספרי מינות, אפילו אם התמונה נמצאת באנציקלופדיה בהוצאה עברית.